ר״ה — ו׳ תשרי*

א. אין דער הפטורה פון ערשטן טאג ראש השנה (תחילת ספר שמואל)[1] ווערט דערציילט וועגן חנה, אשת אלקנה, וואס דער תוכן איז, אז פריער איז „ולחנה אין ילדים״[2], און דערנאך, דורך איר תפלה (זייענדיק אין שילה במשכן), איז זי נפקד געווארן מיט א זון — שמואל הנביא.

דער מכוון פון קריאת ההפטורה בחגים, ווי ביי אלע הפטורות, איז — ע״ד ווי קריאת התורה[3], מלשון הוראה*[3] — אז א איד זאל דערפון אפלערנען א הוראה אין דער עבודה פון א אידן אין דעם שבת און אין דעם חג.

און אזוי אויך בענינננו: אע״פ אז דער טעם פארוואס מען זאגט די הפטורה בר״ה איז ווייל[4] חנה איז נפקד געווארן בר״ה[5] — אנטהאלט אבער די הפטורה כו״כ הוראות אין דער עבודה פון א אידן בראש השנה (און אויך כו״כ הוראות בכלל[6]);

און וויבאלד אז די „עבודה״ וואס האט געבראכט צו פקידת חנה — וואס דאס איז די נקודה עיקרית פון דער הפטורה (בשייכותה לר״ה) כנ״ל — איז געווען איר תפלה (בשילה), איז מסתבר לומר, אז דער לימוד עיקרי פון דער הפטורה בנוגע דער עבודה פון א אידן בר״ה איז אין תפלת חנה [ובפרט לויט דער דיעה וואס ברענגט זיך אין של״ה[7], אז (אויך) תפלת חנה איז געווען בר״ה].

ב. ווערט מען דאס פארשטיין בהקדם הביאור אין דעם סיפור וועגן תפלת חנה, אז פריער האט עלי הכהן איר אנגענומען אלס א „שכורה״ (ווייל איר תפלה איז געווען אין אן אופן פון „מדברת על לבה גו׳״) און האט איר דערפאר אויסגערעדט „עד מתי תשתכרין גו׳״; און חנה האט אים אויף דעם געענטפערט „לא אדוני גו׳ ואשפוך את נפשי לפני ה׳״[8] א.ז.וו.

דלכאורה איז ניט פארשטאנדיק:

א) ווי קומט עס, אז עלי הכהן זאל האבן אזא טעות — מן הקצה אל הקצה! — אנשטאט צו דערקענען[9] אז זי איז

---

*) הוא יום היארצייט של הרבנית הצדקנית מרת חנה תנצב״ה (אמו של — יבלח״ט — כ״ק אדמו״ר שליט״א). נסתלקה שבת תשובה בעת עלות המנחה שנת תשכ״ה. המו״ל.

1) מגילה לא, א („ומפטירין בחנה״). טושו״ע (ואדה״ז) או״ח סתקפ״ד ס״ב (ס״ז).

2) ש״א א, ב.

3) שהרי לכתחילה במקומה באה (אבודרהם סדר שחרית של שבת ופירושה. ועוד).

*3) זח״ג נג, ב. ועוד.

4) רש״י ור״ן מגילה שם. שו״ע אדה״ז שם.

5) ר״ה יא, א. ושי״נ.

6) כמחז״ל (ברכות לא, סע״א) „כמה הלכתא גברוותא איכא למשמע מהני קראי דחנה״.

7) מס׳ ראש השנה שלו (ריד, א בהגה״ה). — והוא דלא כדרשת חז״ל (יל״ש עה״פ (שם, ג) ועלה האיש ההוא. וראה שם עה״פ (שם, ד) ויהי היום) שהי׳ בעת עלי׳ לרגל.

8) ש״א שם, יג־טו.

9) להעיר דעלי נתמנה אותו היום שופט על ישראל (רש״י שם, ט) שבאותו הזמן היו הם מנהיגי העם. וגם שופט סתם — הרי דיין צ״ל „דן דין אמת לאמיתו״ (שבת י, א. ושי״נ), שקשור עם עיון במחשבת הנדון (עיין בתוס׳ שם ובב״ב ח, ב).

ולהעיר, דכהנים בכלל שייכים לענין המחשבה, דעבודתם היא בחשאי וברעותא דלבא (זח״ג לט, א), וגם ע״פ נגלה הרי ענינם מה ש„הובדלו .. לעבודת הקרבנות״ (רמב״ם הל׳ כלי המקדש רפ״ד) שמחשבה עיקר בזה ולשם ששה דברים הזבח נזבח (זבחים מו, ב במשנה) ועד״ז בשאר העבודות.

מתפלל מיט אַ שפיכת הנפש, האָט ער גאָר געמיינט אַז זי איז אַ „שכורה"?

ב) אפילו מ'זאָל געפינען אַ הסברה ווי אַזוי עלי האָט געמאַכט דעם טעות[10] — איז נאָך אַלץ ניט מובן, פאַרוואָס דער־ציילט מען וועגן דעם אין תורה? ס'איז דאָך אפילו „בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב"[11], עאכו"כ, להבדיל, בנוגע עלי הכהן!

ג) וויבאַלד אַז „ויחשבה .. לש־כורה"[12] — פאַרוואָס האָט עלי אָפּגע־וואַרט מיט זיין אויסריידן איר ביז זי האָט געענדיקט איר תפלה (ווי רש"י טייטשט אָפּ „ועלי שומר את פי"[13] — לשון המתנה) — ער האָט דאָך גלייך געדאַרפט איר מפסיק זיין און זען מ'זאָל זי אַרויספירן פון בית הוי'?

ג. פון דעם אַלעם איז מוכח, אַז עלי האָט איר באַטראַכט ניט אַלס שכורה אין פשוט'ן זין[14], נאָר אַ „שכורה" אין דעם ענין התפלה. דאָס מיינט: וויבאַלד אַז די תפלה פון חנה איז געווען אין אַן אופן פון „הרבתה להתפלל"[13] — איז עס אַ תפלה יתרה מן המדה, וואָס איז ניט קיין דבר הרצוי[15] ווען מ'איז עומד לפני ה' בבית ה' (כדלקמן ס"ט);

און חנה'ס ענטפער אויף דעם איז — „ואשפוך את נפשי לפני ה'", אַז ווען דער „הרבתה להתפלל" איז פאַרבונדן מיט שפיכת הנפש, איז עס (ניט אַן ענין פון „שכרות" אין תפלה, נאָר, אדרבה) אַ דרגא נעלית[15] אין תפלה.

און דאָס איז אויך די שייכות פון תפלת חנה צו ר"ה — ווייל די טענה ומענה צווישן עלי הכהן און חנה וועגן דעם אופן התפלה בבית ה', גיט אויך אַ פאַרשטאַנד אין דעם תוכן כללי פון תפלת חנה און פון כמה תפלות בר"ה, כדלקמן.

ד. בנוגע די תפלות פון ראש השנה געפינט מען צוויי ענינים הפכיים:

ר"ה איז דער יום הדין אויף אַלע צרכי האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות [ווי עס שטייט[16] „כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב": חק לישראל — פון לשון[17] „הטריפני לחם חוקי" — מיינט דער דין ומשפט אויף מזונות (כולל אַלע צרכים) גשמיים[18]; און „משפט לאלקי יעקב" איז דער דין ומשפט אויף ענינים רוחניים[18] (וויפל ס'זאָל נמשך ווערן „גילוי אלקות בנפשו"[19])]; און דערפאַר בעט מען אין די תפלות פון ר"ה אויף בני חיי ומזוני, און אויך אויף הצלחה אין ענינים רוחניים.

לאידך גיסא איז אָבער ידוע, אַז די נקודת העבודה (וואָס עיקרה איז בתפלה) פון ר"ה באַשטייט אין מכתיר

10) ראה רש"י (ועוד) ש"א שם, יג (יב). מפרשי הע"י ברכות שם. יד אפרים וחכמת שלמה לשו"ע או"ח סי' קא. ועוד.

11) ב"ב קכג, א.

12) ש"א שם, יג.

13) שם, יב.

14) להעיר מסידור (קטז, א), דמ"ש עלי עד מתי תשתכרין הו"ע „שכורת ולא מיין".

15) ראה ברכות לב, ב וברש"י ובתוד"ה כל המאריך שם. וי"ל שקס"ד דעלי הי' דחנה היתה מצפה שתעשה בקשתה (וצע"ק שם לא, ב: א"ל רבש"ע כו' דמשמע שכן הוא באמת). וצע"ק שלא הובאה מעלת המאריך בתפלתו בפוסקים שם. ואולי נכלל במש"כ בטושו"ע שם ר"ס קז.

16) תהלים פא, ה.

17) משלי ל, ח. לקו"ת ר"ה נד, ד. נה, סע"ד. ד"ה כי חק תש"י ספ"ז.

18) ד"ה כי חק שם. ועוד.

19) לשון הלקו"ת שם נו, א.

זיין דעם אויבערשטן אלס מלך[20], ובלשון חז"ל[21] „שתמליכוני עליכם" [און ווי מען זאגט בתפלת ר"ה „מלוך על העולם כולו בכבודך", „מלך על כל הארץ", ועוד] — וואס הכתרת המלך וקבלת מלכותו איז דוקא דורך דער תנועה פון ביטול בתכלית, דורך דעם וואס מען ווארפט זיך אינגאנצן אונטער צום מלך, ביז מען פילט גארניט די „אייגענע" רצונות[22] (און דער ביטול רופט ארויס ביים מלך ער זאל „אננעמען" די הכתרה) —

וואס די ענינים זיינען דאך תרתי דסתרי: בעת מען שטייט אין א ביטול בתכלית (צום מלך) איז מען ניט בגדר צו טראכטן (און בעטן) וועגן אייגענע צרכים (וואס איז שייך נאר דאן ווען מען האט אייגענע רצונות) — און דאס איז אזוי אפילו בשייכות צו רוחניות'דיקע צרכים, ועאכו"כ בנוגע גשמיות'דיקע בקשות (וואס אויף זיי איז דער עיקר הדין פון ר"ה, כמבואר בהגהות מיימוניות[23]).

[וכידוע וואס עס שטייט אין תיקוני זהר[24], אז די וואס בעטן „ביומי דכפורי" אויף „מזונא סליחה וכפרה וחיי, כתבנו לחיים", זיינען ווי כלבים וואס שרייען „הב הב", ווייל זיי טראכטן וועגן זיך, און ניט וועגן דער שכינה.

אבער לאידך גיסא זיינען די בקשות (אויף צרכי האדם) אריינגעשטעלט געווארן אין נוסח התפלה דורך חז"ל און זיי זיינען מבאר אז דאמאלס איז דער זמן רצון אויף מילוי הבקשות וכו', וואס פון דעם איז פארשטאנדיק, אז די בקשות דארפן זיין ניט (נאר) מצד קבלת עול — וויבאלד דער אויבערשטער האט געהייסן א אידן בעטן זיינע צרכים בר"ה, טוט ער אזוי (בלויז) בכדי צו מקיים זיין דעם רצון העליון — נאר אין אן אופן אז ער האט א רצון והרגש אין די צרכים המבוקשים].

ד.ה. פון איין זייט דארף מען וועלן און מכוון זיין (אין דעם טייל פון דאוונען), אז דער אויבערשטער זאל אים געבן זיינע צרכים[25], וואס דערביי פאדערט זיך, מ'זאל פילן די אייגענע מציאות (מרגיש זיין וואס עס פעלט אים); און צוזאמען דערמיט דארף ער זיין דורכגענומען מיט דעם דורכפירן דעם „תמליכוני עליכם", וואס פאדערט א פולשטענדיקן ביטול, וואס איז שולל די אייגענע מציאות.

ה. לכאורה קען מען פרעגן די זעלבע שאלה אויך בנוגע די תפלות פון כל השנה כולה[25*]:

ביי דער תפלה פון שמו"ע איז דער מתפלל כעומד לפני המלך[26], וואס שטייענדיק פאר א מלך טאר מען ניט ארויסווייזן קיין תנועה[27] פון אייגענער מציאות [ביז, ווי מיר געפינען אין

20) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1145 ואילך. 1354 ואילך. ח"ט ע' 434 ואילך. 450 ואילך. 489 ואילך. וש"נ.

21) ר"ה טז, א. לד, ב.

22) ראה ד"ה תקעו תש"א פ"ב. ד"ה יו"ט של ר"ה תש"ג פ"ב.

23) הל' תשובה רפ"ג בשם הרמב"ן. הובא בלקו"ת ר"ה נט, ב.

24) ת"ו (כב, א). וראה או"ת להה"מ ר"פ ויגש. אגדות חז"ל ד"ה אין עומדין (קח, סע"ג). שם בסופו (ד"ה אל תעש). ולהעיר מכתר שם טוב סי' של בסופו.

25) ואדרבה, זהו עיקר מ"ע דתפלה להתפלל לה' כאשר חסר לו איזה דבר וכיו"ב (ראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה בתחלתו, וש"נ).

*25) וראה לקו"ש חכ"ג ע' 217 ואילך.

26) ראה שבת י, א. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צה. ועיין ברכות לג, רע"א: עומד לפני ממה"מ כו'.

27) ראה שו"ע אדה"ז סי' קד ס"ב: עומד לפני המלך — אין לזוז ממקומו.

גמרא[28], אז אפילו „מחוה במחוג קדמי מלכא" איז אַ זאַך פאַר וועלכע עס קומט דער עונש פון היפך החיים]; און צו־זאַמען דערמיט האָט מען קובע געווען (פאַר יעדן אידן) אין נוסח התפלה די י"ב ברכות אמצעיות, וואָס תוכנן איז — שאילת צרכיו.

אָבער עס איז פאַראַן אַ גרויסער חילוק צווישן תפלת ר"ה און תפלות כל השנה:

בכל השנה, נאָך דער הכתרה פון ראש השנה, איז דער אויבערשטער כביכול ווי אַ „מלך" וואָס פירט אָן מיט אַ מדינה — דערפאַר איז דאָן דער ביטול פון די בני המדינה צום מלך אין אַן אופן, אַז עס הערט זיך אָן אַז ס'איז דאָ די מציאות און די צרכים כו' פון די אנשי המדינה, וואָס מיט זיי פירט אָן דער מלך; עס איז נאָר וואָס בשעת מען שטייט ממש לפני המלך, דאַרף זיין ניכר אַז די גאַנצע מציאות פון דער מדינה איז ניט קיין זעלבסטשטענדיקע, נאָר זי איז אונטערוואָרפן דעם מלך.

בשעת אָבער מען דאַרף ערשט מכתיר זיין דעם (אויבערשטן אַלס) מלך, ווען ער איז נאָך מרומם און אָפּגעטראָגן פון הנהגת המלוכה, פאָדערט זיך אַ גרעסערער, טיפערער ביטול, אַ ביטול בתכלית אין וועלכן עס הערט זיך ניט אָן קיין זאַך אויסער דעם מלך אַליין — שטעלט זיך די שאלה: ווי קען מען אין אַזאַ מצב בעטן דעם מלך וועגן אייגענע צרכים?

ו. דער ביאור בזה:

דאָס וואָס אַ איד בעט אויף זיינע ענינים בר"ה, דאַרף זיין דער מבוקש ניט צוליב זיין תועלת, בכדי אַז ער זאָל האָבן אַ ריבוי אין עניני עוה"ז (אָדער, אפילו, אַ ריבוי אין ענינים רוחניים), נאָר אַלס המשך צו דער עבודה פון „תמליכוני עליכם":

כדי עס זאָל זיך אויספירן דער „מלוך על העולם כולו בכבודך", אַז אין דער גאַנצער וועלט זאָל זיך אַנזען מלכותו של הקב"ה, איז דאָס דורך דעם וואָס אַ איד פאַרנעמט זיך מיט עניני עוה"ז און מאַכט פון זיי אַ „מכון לשבתו ית'"[29];

און וויבאַלד אַז יעדער איד האָט ניצוצי קדושה וואָס זיינען שייך צו זיין נשמה און וועלכע ער (דוקא) דאַרף מברר זיין[30] — וואָס זיי זיינען מלובש אין די דברים גשמיים וואָס דער אויבערשטער באַשטימט לחלקו ולעבודתו — דעריבער בעט דער איד ביים אויבערשטן אַז ער זאָל אים משפיע זיין די זאַכן (צרכים), כדי ער זאָל דורך זיי אויספירן דעם (טייל פון) „מלוך על העולם כולו" וואָס איז שייך צו אים.

קומט אויס, אַז אויך אין בקשת צרכיו פון ר"ה איז ניט אַריינגעמישט אַ הרגש פון מציאות האדם, ווייל ער בעט זיי נאָר פאַר דעם אויבערשטנ'ס וועגן[31]. ואדרבה — דאָס קומט דוקא מצד דעם תכלית הביטול אין וועלכן מ'שטייט ביי דער עבודה פון הכתרת המלך; וואָרום וויבאַלד אַז בירור הניצוצות האָט צו טאָן און איז פאַרבונדן מיט עצם הנשמה[32] —

28) חגיגה ה, ב. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1050 הערה 13.

29) לשון התניא פל"ד.

30) ראה כתר שם טוב סי' ריח. תורת הבעש"ט שהובאה לקמן בפנים סעיף ח.

31) בלשון הה"מ (או"ת שם) „להשפיע בשכינת עוזו", „בשביל השכינה".

32) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 825. קונטרס ענינה של תורת החסידות סוס"ל.

[דכשם ווי די כוונה פון „נתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים״[33] (וואס ווערט דורכגעפירט דורך עבודת הבירורים) איז מושרשת בעצמותו ית׳[34], עד״ז איז ביי אידן (וואס זיי פירן דורך די כוונה בפועל), אז די עבודה איז פאַר־בונדן מיט עצם נשמתם]

וואס אין עצם הנשמה איז דאָך ניט שייך דער גאַנצער ענין פון אייגענע רצונות, זי איז „חבוקה ודבוקה בך .. יחידה לייחדך״[35] — איז פאַרשטאַנדיק, אַז די בקשת צרכיו (כדי צו אויספירן די כוונה עליונה) איז פאַרבונדן מיטן ביטול פון עצם הנשמה (וואס ווערט נתגלה אין דער עבודה פון „תמליכוני עליכם״).

ז. לכאורה קען מען פרעגן: די בקשת צרכיו פון ר״ה האָבן חז״ל קובע געווען אין נוסח התפלה פאַר יעדער אידן אין יעדן מעמד ומצב וואס ער גע־פינט זיך — און ס׳איז דאָך ידע איניש בנפשי׳, אַז דאָס וואס ער בעט אויף צרכיו הגשמיים (והרוחניים), איז (ניט בלויז כדי עס זאָל זיך אויספירן דעם אויבערשטנ׳ס כוונה, נאָר (עכ״פ — אויך)) דערפאַר וואס ער געפינט זיך ב„מיצר״ כפשוטו, ער וויל אַז דער אויבערשטער זאָל ממלא זיין זיינע (דעם מענטשנ׳ס) צרכים „מידו המלאה כו׳ והרחבה״ ואדרבא אין דערויף באַשטייט די מצוה, וכמפורש בברכות התפלה און אין דערויף באַשטייט די מעלה[36] און אויפטו פון תפלה — שיתרפא החולה וירד הגשם כו׳.

איז בשלמא ווען מ׳וואָלט פון אים גע־מאָנט אַז ער זאָל אין תפלת ר״ה כלל ניט טראַכטן וועגן זיינע גשמיות׳דיקע צרכים, נאָר זיין גאַנצע עבודה זאָל זיין בלויז אין דעם ענין פון „תמליכוני עליכם״ — פועל זיין ביי זיך קבלת עול מלכותו ית׳ — וואָלט דאָס קיין קשיא ניט געווען:

וואָרום היות ס׳איז דאָן דער זמן פון „קירוב המאור אל הניצוץ״[37], איז יעדער איד מסוגל צו נתעורר ווערן מיט אַ הזזה עצמית צו נעענטער ווערן צום אויבערשטן, ובמילא צו פאַרגעסן אויף זיינע אייגענע צרכים, און האָבן נאָר דעם רצון צו זיין צוזאַמען מיטן „מלך״.

ווי מאָנט מען אָבער ביי יעדער אידן, אַז ביי אים זאָלן זייןביידע קצוות צו־זאַמען: ער זאָל טראַכטן וועגן זיינע אייגענע צרכים און וועלן אַז דער אויבערשטער זאָל זיי ממלא זיין, און אין דעם גופא זאָל זיך ניט אריינמישן קיין אייגענע געפילן ופניות, נאָר אינגאַנצן זיין אויסן פאַרן אויבערשטנ׳ס וועגן?

ח. וועט מען דאָס פאַרשטיין לויטן פירוש הבעש״ט[38] אויפן פסוק[39] „רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף״ — אַז דער הונגער און דורשט פון גוף צו אַ דבר מאכל אָדער משקה, נעמט זיך פון דעם וואס „נפשם בהם תתעטף״ — דער נפש וויל מברר זיין די ניצוצי קדושה פון דעם מאכל ומשקה (וואָרום די ניצוצות זיינען שייך צו אים, „שהוא (דוקא) צריך לתקן״).

---

33) תניא רפל״ו.

34) ראה סד״ה אם בחוקותי תרס״ז (בהמשך תרס״ו).

35) הושענות דיום ג׳.

36) ראה תניא קו״א ד״ה להבין מ״ש בפע״ח. וראה רמב״ם הל׳ תפלה פ״א ה״ב.

37) דרך חיים יג, ריש ע״ד. כא, סע״ב. צא, א. קונטרס העבודה ספ״ה.

38) כתר שם טוב סי׳ קצד (כה, ג). וראה מכתב כ״ק מו״ח אדמו״ר (נעתק תוכנו בלקו״ש ח״א ע׳ 177).

39) תהלים קז, ה.

דאָס הייסט, אַז כאָטש דער מענטש פילט בלויז זיין טבעית'דיקן הונגער צו עסן מצד הגוף, איז עס אָבער באמת דער „הונגער" פון זיין נשמה צו די ניצוצי קדושה שבמאכל וואָס געהערן צו אים.

ועד"ז איז עס בעניננו: דאָס וואָס אַ איד בעט ר"ה מיט תחנונים כו' אַז דער אויבערשטער זאָל אים געבן צרכיו הגשמיים והרוחניים, איז [אע"פ אַז בחי׳צוניות איז עס מצד דערויף וואָס אים זיינען נוגע ענינים פון בני חיי ומזוני, און זיין מציאות, איז אָבער] דער אמת און פנימיות פון דער שפיכת הנפש — דער „הונגער" פון נשמה צו אויספירן די כוונה העליונה צו מאכן פון די דברים גשמיים אַ דירה לו ית'.

ואדרבה: דאָס גופא וואָס מ'זעט, אַז אידן ווערן נתעורר ביים זאָגן „ונתנה תוקף כו' מי ינוח כו'" פון טיפעניש פון האַרצן נאָך מערער ווי די התעוררות ביים זאָגן „מלוך על העולם כולו בכבודך" כו' — איז אַ הוכחה, אַז אַזוי איז עס אויך באמיתת הענין.

וואָרום אע"פ אַז דער טעם גלוי אויף דעם איז, ווייל זייענדיק אַ נשמה בגוף, זיינען עניני עוה"ז נעענטער צו אים און דערנעמען אים מער ווי ענינים רוחניים — איז אָבער דער טעם פנימי אין דעם, ווייל די כוונה פון עצמותו ית' איז (דוקא) אין דירה בתחתונים (כנ"ל ס"ו), ובמילא דערנעמט עס אויך אַ אידן אין עצמיות הנפש שלו:

און דערפאַר ווערט ער נתעורר וכו' אין די בקשות דוקא, וואָס בפנימיות איז דאָס די הזזה עצמית פון עצם הנשמה צו אויספירן די כוונה העליונה צו מאכן די וועלט אַ דירה לו ית'.

ט. וי"ל אַז דאָס איז אויך דער טעם בעבודה וואָס מען האָט קובע געווען צו זאָגן די הפטורה פון תפלת חנה בר"ה, צוזאַמען מיט די רייד פון עלי הכהן „עד מתי תשתכרין גו'":

די טענה פון עלי איז געווען, אַז בשעת מען שטייט „לפני ה'" — „לפני קדשי הקדשים"[40] — דאַרף ניט זיין נוגע קיין זאַך אויסער דעם אַז מען איז „לפני ה'"[41]; ניטאָ קיין אָרט דאָן צו ליגן אין בקשות פאַר ענינים גשמיים און אפילו ניט פאַר אַזאַ בקשה ווי „ונתתה לאמתך זרע אנשים"[42], און בפרט נאָך אין אַן אופן פון „הרבתה להתפלל"[43] — דאָס איז דאָך אַ מצב פון „שכרות" פון אירע גוטע אָבער דאָך אייגענע (ונתתה לאמתך) רצונות[44]; איר רצון איז אַזוי שטאַרק אַז זי כאַפּט זיך ניט וואו זי געפינט זיך, אַז זי שטייט „לפני ה'".

אויף דעם האָט חנה געענטפערט „ואשפוך את נפשי לפני ה'": ניט נאָר איז איר תפלה פאַר זרע אנשים ניט קיין ענין פון „שכרות" ח"ו אין אייגענע רצונות, נאָר פאַרקערט — דאָס איז אַן אויסגוס פון פנימיות הנפש, וואָס דאָס דוקא האָט אַ שייכות צום מצב פון שטייען „לפני ה'", וכמש"נ[45] „בקשו פני (וואָרום) את

---

40) רלב"ג ש"א שם, יב.

41) להעיר מתורת הבעש"ט (כש"ט סצ"ז) עה"פ (תהלים קב, א) „תפלה לעני גו' ולפני ה' ישפוך שיחו".

42) ש"א שם, יא.

43) להעיר מתפלת כה"ג בהיכל ביוהכ"פ (יומא נג, ב) — שהיתה „תפלה קצרה" (שם נב, ב במשנה).

44) ומ"ש (שם, יג) „רק שפתי' נעות וקולה לא ישמע" — י"ל שאין זה ההוכחה שהיא שכורה כ"א: א) זה מורה על גודל השכרות שלה (בהתפלה על עניני עוה"ז), עד שרק שפתי' נעות גו'. ב) כן צ"ל — כדאיתא בברכות (לא, סע"א).

45) תהלים כז, ח. לקו"ת נצבים מד, ב־ג. ש"ש סו, ג ואילך.

פניך ה׳ אבקש״[46], וואס האט ניט קיין אייגענעם רצון, כל מציאותה איז וואס „חבוקה ודבוקה בך״:

דערמיט איז אויך מובן וואס זי האט אין איר בקשה גלייך מנדר געווען, אז אויב „ונתת לאמתך זרע אנשים״, איז — „ונתתיו לה׳ כל ימי חייו״[42]: זיין גאנ־צער לעבן וועט זיין (ניט קיין אייגע־נער, נאר) אוועקגעגעבן צום אויב־ערשטן; ווייל איר בקשה אויף זרע אנשים איז ניט צוליב זיך, נאר בלויז צוליב דעם אויבערשטנ׳ס וועגן[47], וואס ווערט דערהערט בנפשה פנימה.

יו״ד. און דערפון האט יעדער איד א הוראה בעבודתו ית׳ אין זיין תפלה בראש השנה:

עס איז ניט גענוג וואס די פנימיות פון א אידן איז כדבעי, נאר די פנימיות דארף ארויסקומען בגלוי. און דערפאר, בשעת א איד שטעלט זיך בר״ה בעטן ביים אויבערשטן אויף צרכיו הגשמיים, אדער אפילו הרוחניים — איז דא די בחי׳ „עלי הכהן״ שבנפשו, וואס טענה׳ט צו אים: „עד מתי תשתכרין״! וואס פאר א טראכטן איצט וועגן עניני עוה״ז און אייגענע צרכים אין אזא זמן פון הכתרת המלך!

אעפ״כ, דארף ער בעטן פאר די ענינים, דאדרבה — דאס גופא רופט ארויס דעם ענטפער פון חנה, אז ביי יעדער איד, אפילו דער וואס דער־ווילע טראכט ער וועגן זיינע הצטר־כות׳ן צוליב זיך, איז (די פנימיות פון) די בקשה — אן ענין פון „ואשפוך את נפשי לפני ה׳״, אן אויסגוס פון פנימיות הנפש, וואס איז „חבוקה ודבוקה בך״, איין זאך מיט עצמותו ית׳.

און כשם ווי דער ענטפער פון חנה האט אינגאנצן פארענטפערט טענת עלי, ביז אז, אדרבא, עלי האט מסכים געווען מיט איר — ביז צו געבן איר זיין ברכה (און הבטחה) אין דעם „ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו״[48] — אזוי אויך איז דער אויבערשטער ממלא די בקשה פון יעדער אידן, פאר א שנה טובה ומתוקה, כפשוטה — בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומזוני (ובכולם) רוויחי.

(משיחת יום ב׳ דר״ה תשל״ו)

46) ויש לומר, דזה שעלי לא הרגיש בזה, הוא מפני שענינו של כהן (ולוי) הוא להבדל מדרכי העולם ולעמוד לשרת לפני ה׳ (רמב״ם הל׳ שמיטה ויובל בסופן) [ובפרט להדיעה שעלי הי׳ כה״ג (מדרש שמואל (שוח״ט) ספ״א. רד״ק ורלב״ג ש״א שם, ט) — שיושב במקדש כל היום (רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״ה ה״ז)] — ולכן מצד בחי׳ זו, שאילת צרכיו ולעמוד לפני ה׳ הם מצבים הפכים.

47) כמודגש גם בבקשתה גופא — „זרע אנשים״, ופי׳ חז״ל (יל״ש עה״פ) „אנשים חכמים ונבונים וגדולים וצדיקים אמרה (חנה) .. שהם לשמו של הקב״ה״.

48) שם, יז.

וילך

א. בנוגע די סדרות נצבים וילך, זאָגט דער רס״ג[1]: ומהן (פון די נ״ג פרשיות התורה) פרשה המתחלקת לשתים ונקראת בשתי שבתות אם יש צורך בכך, והיא אתם נצבים הנחלקת בוילך משה.

פון דעם דיוק הלשון „פרשה המתחלקת לשתים״[2] — ניט ווי ער זאָגט ביי די אַנדערע סדרות המתחברות „שמונה מהן מצטרפות לפעמים שתים שתים ביחד ונקראות בארבע שבתות״ — איז מוכח, אַז נצבים און וילך זיינען בעצם איין סדרה[3], נאָר לפעמים צעטיילט מען איר אויף צוויי (ניט ווי די אַנדערע „שמונה״ סדרות המתחברות וואָס די מצטרפות זיינען בעצם צוויי באַזונדערע („שתים״) סדרות, נאָר לפע־מים לייענט מען ביידע צוזאַמען אין איין שבת).

[אַזוי איז אויך משמע פון דעם סימן וואָס ווערט געבראַכט אין טור ושו״ע[4] — („פתבג המלך״[5]), „ב״ג המלך פת וילך״ (אַז ווען ראש השנה („המלך״[6]) איז חל ביום ב׳ אָדער ביום ג׳ בשבוע, לייענט מען וילך באַזונדער) — ווי דער מגן אברהם[7] טייטשט עס אָפּ „פת וילך, פירוש מלשון[8] פתות אותה פתים שמחלקים נצבים וילך לשתים״: „פת״ איז פון לשון „פתות אותה פתים״ — מ׳צעברעכט איין חלה ורקיק אויף טיילען — אַזוי אויך „פת וילך״, אַז „מ׳ברעכט אָפּ״, מ׳טיילט אָפּ וילך פון נצבים[9]].

און וויבאַלד אַז יעדע סדרה האָט אַ תוכן כללי (וואָס מיט דעם טיילט זי זיך אויס פון אַלע סדרות), איז מובן, אַז נצבים און וילך האָבן ביידע איין תוכן כללי. דאָס הייסט: ניט נאָר איז אין זיי פאַראַן אַ געוויסע נקודה משותפת וואָס צוליב דעם קענען זיי נתחבר ווערן יחד (ע״ד ווי עס איז ביי אַלע סדרות המתחברות[10]), נאָר נאָכמער: ביידע האָבן אין זיך איין און דעם זעלבן ענין בעיקר.

1) בסדורו „קריאת התורה״.

2) וכמפורש שם אח״כ: שפרשת אתם נצבים אינה מחולקת כו׳ מחלקים את הפרשה הזאת וקוראים חצי׳ כו׳. וכן מוכח בספר האורה לרש״י הל׳ ספר תורה, עיי״ש. וכן משמע מלשון האבודרהם (סדר הפרשיות וההפטרות) „ופרשה זו אחרונה . . מתחברת בו ומתפרדת״. ולהעיר ג״כ שברמב״ם סדר תפלות לא נזכרה פ׳ וילך (והפטורה שלה). ואכ״מ.

3) שזהו אחד מהתירוצים למה מונים ג״ן סדרים דאורייתא — אף שלכאורה מספרם נד — כי נצבים וילך הם פרשה אחת (חיד״א — נצו״א לזח״ב רו, ב. שם הגדולים מע׳ ספרים אות ג בסופו. דבש לפי מע׳ פ אות ג. וראה בהמצויין בניצוצי זהר לזח״א קד, ב).

ולהעיר ג״כ, שבחומשים שלנו, הסימן בסוף פרשתנו למספר הפסוקים הוא — „אדני״ (ע׳ פסוקים — המספר של נצבים וילך יחד).

4) או״ח סתכ״ח ס״ד. מחזור ויטרי סי׳ שנ. אבודרהם שם. בעה״ט ריש פרשתנו. וראה ספר האורה שם.

5) לשון הכתוב — דניאל א, יג. שם, טו.

6) ראה מחזור ויטרי שם. אבודרהם שם. מג״א שם סק״ה. פר״ח שם.

7) שם. פר״ח שם. מחזור ויטרי שם („פת וחילק פרשת וילך. מלשון פתות אותה פתים״). אבודרהם שם.

8) ויקרא ב, ו.

9) ראה גם בהמצויין בניצוצי זהר שם.

10) ראה בארוכה לקו״ש ח״ח ע׳ 1־380 ובהערות שם.